

202600000

19 december 2025

Geachte informateur, beste mevrouw Letschert,

De formatie van een nieuw kabinet is een belangrijk moment om keuzes te maken die Nederland niet alleen op korte termijn, maar juist ook op de lange termijn richting geven. De positie van jongeren is daarbij cruciaal. Zij ondervinden dagelijks de gevolgen van beleid op belangrijke onderwerpen zoals wonen, klimaat, onderwijs, economie en arbeidsmarkt. Met het oog op hun toekomst leggen wij, als politieke jongerenorganisaties van de onderhandelende partijen, u graag een aantal aandachtspunten voor die bijdragen aan een duurzaam en toekomstbestendig Nederland. Daarbij doen we de oproep om jongerenorganisaties uit te nodigen aan de formatietafel, zoals tijdens de formatie in 2021.

Wonen

Voor veel jongeren is het vinden van passende en betaalbare woonruimte een van de grootste obstakels bij het opbouwen van een zelfstandig bestaan. Wonen bepaalt niet alleen waar jongeren studeren of werken, maar ook hoe zij zich sociaal en maatschappelijk ontwikkelen. Zet daarom in op de volgende punten:

- **Versoepel regels, zodat jonge starters** zonder extra vergunningen of financiële nadelen **samen een woning** kunnen huren, zodat samenwonen niet afhankelijk is van familie- of partnerrelaties.
- **Zorg voor een gelijk speelveld in studentenhuisvesting:** Stel fiscale en **financiële prikkels** voor zelfstandige studio's en gemeenschappelijke studentenwoningen gelijk, zodat investeerders, onderwijsinstellingen en woningcorporaties niet worden gestuurd richting één woonvorm en jongeren kunnen kiezen voor huisvesting die past bij hun behoeften, sociale ontwikkeling en studietijd.
- Laat de **studieschuld niet meewegen bij de aanvraag van een hypotheek**, zodat jongeren toegang krijgen tot de woningmarkt.

Klimaat

Wij pleiten voor ambitieus en realistisch klimaatbeleid dat toekomstgericht is, uitvoerbaar blijft en perspectief biedt aan zowel huidige als toekomstige generaties. Vooral voor jongeren is klimaatbeleid van essentieel belang, aangezien zij te maken krijgen met de gevolgen van de keuzes die vandaag worden gemaakt. Tegelijkertijd biedt een succesvolle klimaattransitie hen kansen op nieuwe banen, innovatie en een gezonde leefomgeving. Op basis hiervan achten wij de volgende uitgangspunten van belang:

- **Zorg dat de klimaatdoelen worden gehaald** en zet in op een duurzame toekomst voor toekomstige generaties met een focus op de lange termijn.

- **Stel een generatietoets in bij klimaatwet- en regelgeving**, zodat de effecten van beleid op toekomstige generaties structureel worden meegewogen.
- **Bied duidelijkheid en langjarig perspectief aan jonge ondernemers en jonge boeren** door klimaat- en natuurbeleid te combineren met economische zekerheid, innovatie en ondersteuning bij de overgang naar een duurzame landbouw. Zet voor jonge ondernemers in op groene groei en voorspelbaar beleid.
- **Versterk Europese samenwerking** om gezamenlijk effectieve en betaalbare klimaatoplossingen te realiseren. Maak regelgeving op **Europees niveau als het kan, nationaal als het moet**.

Onderwijs

Goed onderwijs legt de basis voor persoonlijke ontwikkeling, maatschappelijke betrokkenheid en een sterke economie.

- **Verminder prestatiedruk onder studenten:** Het mentale welzijn van veel jongeren en studenten staat onder druk. Bied studenten daarom meer ruimte om hun studie op maat te volgen en zich ook naast hun studie te ontwikkelen, door de financiering van onderwijs niet hoofdzakelijk op de doorlooptijd van de studie te baseren. Zorg daarnaast voor de mogelijkheid van **flexstuderen**, waarbij studenten betalen per studievak en zo naast hun studie mantelzorg, vrijwilligerswerk of een bestuursjaar kunnen doen. Voer daarnaast **geen langstudeerboete of kortstudeerbonus** in. Dit verhoogt de prestatiedruk aanzienlijk.
- **Investeer in onderwijs:** Onderwijs is geen kostenpost, maar een publieke basisvoorziening die bijdraagt aan persoonlijke ontplooiing, sociale cohesie en toekomstperspectief, ook voor onze economie. Structurele investeringen in onderwijs versterken gelijke kansen, innovatie en betrokken burgerschap, terwijl bezuinigingen juist leiden tot kwaliteitsverlies en hogere druk op studenten en docenten.
- **Besteed meer aandacht aan burgerschapsonderwijs:** Burgerschapsonderwijs helpt jongeren de samenleving te begrijpen en actief vorm te geven. Door aandacht te besteden aan democratische waarden en kritisch denken, leren jongeren over omgang met hun medemens, hoe de samenleving werkt en hoe zij hieraan kunnen bijdragen. Daarnaast is het van grote waarde om in het burgerschapsonderwijs in te zetten op financiële weerbaarheid en technologische ontwikkelingen als AI.
- **Maak sport toegankelijk en betaalbaar:** Lichamelijke beweging is essentieel voor het mentaal en fysiek welzijn van jongeren. Sporten helpt stress te verminderen, verbetert concentratie en bevordert sociale contacten. Door sportvoorzieningen, verenigingen en aanbod voor studenten betaalbaar en laagdrempelig te houden, zorgen we ervoor dat alle studenten mee kunnen doen.

Economie en arbeidsmarkt

Een toekomstbestendige economie vraagt om ruimte voor ondernemerschap, eerlijke kansen voor jongeren op de arbeidsmarkt. Door gericht te investeren in talent, werkervaring en bestaanszekerheid versterken we zowel economische groei als maatschappelijk vertrouwen:

- **Versterk de toegang tot kapitaal voor jonge ondernemers en start-ups:** Zorg ervoor dat het nationale investeringsfonds expliciet ruimte biedt aan (jonge) ondernemers en innovatieve start-ups in hun eerste vijf jaar **door financieringscriteria en investeringsinstrumenten beter te laten aansluiten op de vroege groeifase**. Nauwere samenwerking tussen het investeringsfonds en kennisinstellingen en universiteiten, zoals de TU Delft, kan deze doorstroom van innovatie naar marktgericht ondernemerschap verder versterken.
- **Versterk de positie van stagiairs met een wettelijke stagevergoeding:** Verbeter de randvoorwaarden voor stages door landelijke minimumstandaarden te ontwikkelen voor stagebegeleiding en vergoedingen, en zet daarbij in op een **wettelijke stagevergoeding** voor MBO-, HBO- en WO-studenten.
- **Bied perspectief voor starters met een studieschuld via fiscale ondersteuning:** Introduceer voor werknemers de mogelijkheid om een deel van het brutoloon fiscaal voordelig te besteden aan de aflossing van studieschulden of aanvullende pensioenopbouw, naar het voorbeeld van het Individueel Keuzebudget bij de Rijksoverheid.

Vanuit de drie politieke jongerenorganisaties van de onderhandelende partijen geloven we dat deze aandachtspunten bijdragen aan keuzes die Nederland sterker en toekomstbestendiger maken. Met deze voorstellen benadrukken we als JD, CDJA en JOVD een richting aan beleid dat rekening houdt met de lange termijn en de positie van jongeren daarin, wat we graag nader toelichten.

Met vriendelijke groet,

Rachelle Smook

Voorzitter JD

Joanne Sloof

Voorzitter CDJA

Friso van Gruijthuijsen

Voorzitter JOVD

Rune Oomen

Bestuurslid Politiek JD

Max Housen

Bestuurslid Politiek CDJA

Bennie Neplenbroek

Bestuurslid Politiek JOVD

202600091



De Tweede Kamer
t.a.v. Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Amsterdam, 18 december 2025

Geachte mevrouw Letschert,

De **Open State Foundation** en **Expertisecentrum voor Woo-verzoekers SPOON**, maatschappelijke organisaties gespecialiseerd in de open overheid, zijn zeer bezorgd over de oproepen vanuit ambtenarij en sommige politieke partijen om de Wet open overheid (Woo) vergaand aan te passen, slechts enkele jaren na de invoering van deze wet.

Dit appèl wekt verbazing en is verontrustend en prematuur. Wettelijke inperkingen van het recht om overheidsdocumenten op te vragen raken rechtstreeks aan de controlerende functie van journalisten, ngo's, wetenschappers en andere burgers.

Het inperken van de openbaarheidswetgeving is geen oplossing voor de problemen die ervoor zorgen dat verzoeken op basis van de Woo veel (en zelfs steeds meer) tijd en inzet vergen. De oorzaken zijn diepgeworteld. Ze komen voort uit achterstallig onderhoud aan de informatiehuishouding en een bestuurscultuur die transparantie nog te vaak als risico ziet in plaats van als essentieel voor de democratie.

Bijgaand sturen wij u **een position paper** waarin wij punt voor punt ingaan op de - goede en slechte - voorstellen die de minister van BZK op het verzoek van informateur Buma heeft toegezonden en komen wij ook met aanvullende oplossingen.

Wij vertrouwen er op dat de bestuursorganen voortvarend aan de slag gaan met het doorvoeren van verbeteringen zoals die passen binnen het kader van de wet zoals die er nu ligt. Uiteraard denken wij daarover graag mee en kijken we uit naar een uitnodiging om een nadere toelichting te komen geven als dit onderwerp in de formatie aan bod komt.

Met vriendelijke groet,

namens Open State Foundation,



Serv Wiemers, directeur

namens Expertisecentrum SPOON,



Tim Staal, programmadirecteur

Wet open overheid - meer efficiëntie: ja; beperking transparantie overheid: nee

Position paper Open State Foundation en Expertisecentrum SPOON in reactie op voorstellen van de minister van BZK en CDA-leider Bontenbal om de Wet open overheid (Woo) te hervormen.

Amsterdam, 17 december 2025

Aanleiding

- Het ministerie van BZK stuurde op 5 december jl. een brief aan de informateur inzake de Woo. De brief bevat zowel goede voorstellen als onjuistheden. Daarnaast zijn een aantal oplossingsrichtingen niet genoemd. Volgend op de brief stelde CDA-leider Bontenbal dat “alleen al bij ministeries honderden FTE's werken om alleen maar papieren zwart te lakken” en presenteerde hij de Woo als doorgeschoten regelgeving.
- Het is echter van belang het recht van iedere burger op overheidsinformatie (inmiddels internationaal erkend als mensenrecht) niet in te perken. Om te bouwen aan vertrouwen in politiek en overheid is openheid juist een vereiste.
- De overheid moet zich dan ook tot het uiterste inspannen transparantie te vergroten en van de Woo een succes te maken. Door te sleutelen aan het recht op informatie perk je niet alleen dat recht in, maar houd je ook interne problemen (gebrekkige informatiehuishouding en stroperige processen) in stand. Uiteindelijk zal het vertrouwen dan alleen maar verder dalen en inefficiency toenemen.
- In 2026 wordt de Woo geëvalueerd. Nu al conclusies trekken zonder de uitkomsten van de evaluatie af te wachten is slecht bestuur.

Onderdelen uit de brief van BZK die kunnen worden overgenomen

- *Bij omvangrijke verzoeken eerst - in eerste instantie in overleg met de verzoeker - de 50-100 meest relevante documenten snel opleveren.* De Woo biedt hiervoor een duidelijke basis in artikel 4.2a. Het is onbegrijpelijk dat BZK nog niet eerder een AMvB heeft opgesteld om deze werkwijze verder uit te werken. Het is wel van belang dat dit de overige relevante documenten niet vertraagt en het selecteren van documenten altijd in overleg gaat met de verzoeker.
- *Proactieve openbaarmaking wordt de norm, met name dossiers waar veel maatschappelijke belangstelling voor is.* Ook deze mogelijkheid staat al vanaf dag 1 in de Woo en het is onbegrijpelijk dat BZK deze richting nu pas instaat.
- *Optimalisering en stroomlijning van het Woo-proces door middel van een AMvB waarin het breder en meer verplichtend inzetten van best practices centraal staat.* Begin 2025 hebben de VVOJ en Open State Foundation een Woo-witboek met best practices gepubliceerd. Dit werd enthousiast ontvangen door honderden Woo-ambtenaren. De best practices omvatten o.a. het verkorten van de parafenlijnen, het in overleg met de verzoeker selecteren van documenten,

meer toepassing van de vertrouwelijke voorinzage en het verkorten van de termijnen voor uitvraag van zienswijzen bij derden. Kan onmiddellijk uitgevoerd worden.

- *Meer inzet van AI, innovaties en een moderne werkomgeving.* Goed idee; combineren met het op orde brengen van de informatiehuishouding en het inrichten van een efficiënte organisatie (zoals automatische toegang tot mailboxen voor Woo-specialisten die op een data-gedreven manier snel en doelmatig kunnen zoeken).
- *Het aantal bepalingen, de hoeveelheid uitzonderingen en de jarenlange jurisprudentie vereenvoudigen.* De Woo kent nu veel uitzonderingsgronden die de openbaarheid beperken. Daarnaast is er maatschappelijke kritiek op de zgn. i-grond, "het goed functioneren van de Staat", die veel te breed is en voor van alles wordt ingezet. Minder uitzonderingen zou moeten leiden tot minder lakken.

Aannames en voorstellen van BZK die niet kloppen

- *Het aantal Woo-verzoeken neemt de afgelopen jaren steeds verder toe (28,7% in 2 jaar tijd).* De stijging kan kloppen, maar de suggestie dat Nederland veel Woo-verzoeken kent, klopt niet. In Nederland ligt het aantal Woo-verzoeken juist zeer laag vergeleken met omliggende landen: slechts 5,7 verzoeken per 100 duizend inwoners, terwijl dit voor Frankrijk 12,4 is, voor Duitsland 17,6 en voor het VK 76,5. Daarnaast is er in deze landen ook een stijging zichtbaar. Het lage aantal verzoeken maakt bovendien dat een hoog stijgingspercentage een vertekend beeld geeft.
- *Binnen het bestaande wettelijke kader zijn de optimalisaties beperkt.* Dit is de meest bevreemdende en ongeloofwaardige zin in het stuk van BZK. Er liggen juist tientallen aanbevelingen en adviezen vanuit overheden (provincie Groningen), de onderzoeksjournalistiek (Woo-Witboek), het ACOI en maatschappelijke organisaties om veel winst te boeken in de uitvoering. Het stuk van BZK noemt nota bene verderop zelf drie belangrijke manieren binnen het huidige wettelijke kader om tot verbetering te komen en zegt bij één daarvan: "De impact hiervan is naar verwachting aanzienlijk."
- *De omvang van verzoeken begrenzen.* De omvang van de verzoeken is niet het grootste probleem. Het aandeel omvangrijke verzoeken (meer dan 500 pagina's) bij de Rijksoverheid ligt rond 8 procent van het totale aantal verzoeken. De echte problemen: (1) de informatiehuishouding is niet op orde, waardoor het zoeken naar 1 document net zo lang kan duren als het zoeken naar 200 documenten, (2) de beoordeling van het lakken is niet alleen juridisch maar ook politiek, (3) er wordt te weinig gebruikgemaakt van selectie samen met de verzoeker om de omvang van het verzoek te verkleinen. Bovendien: Bij zeer omvangrijke Woo-verzoeken is de doorlooptijd per pagina 128 keer zo laag als bij een zeer klein Woo-verzoek.
- *Naar voorbeeld van andere landen de omvang of reikwijdte Woo-verzoeken begrenzen.* Lang niet alle landen begrenzen Woo-verzoeken meer dan Nederland. Bovendien, de landen die BZK als voorbeeld stelt, hebben een andere cultuur van gedegen vastlegging van besluitvorming, zodat uit formele documenten de totstandkoming van beleid veel beter valt terug te halen. Het ruime documentbegrip van de Woo is nodig omdat Nederland zo'n cultuur niet heeft. Ook heeft Nederland geen documentenstelsel. Dat betekent dat de Woo-verzoeker geen zicht heeft welke belangrijke documenten bestaan. Ook zijn er zo'n 100 wetten die grote hoeveelheden documenten buiten bereik van de Woo plaatsten (bijzondere openbaarheidsregimes).
- *Er zijn veel mensen betrokken bij de uitvoering van de Woo (in de woorden van Bontenbal: "alleen al bij ministeries honderden FTE's werken om alleen maar papieren zwart te lakken").* Dit ligt dan aan de ministeries zelf en niet aan de verzoeker. Volgens de eigen cijfers hebben ministeries gemiddeld 44 FTE nodig, terwijl grote gemeenten dat met 6 FTE kunnen. Het aantal

Woo-verzoeken ligt bij grote gemeenten hoger dan bij ministeries. Bovendien heeft de gemeente Amsterdam bijvoorbeeld met een gerichte aanpak de doorlooptijd van Woo-verzoeken teruggebracht van gemiddeld 137 dagen naar 63 dagen. Andere organisaties zoals DUO hebben aangetoond dat proactieve openbaarmaking veel FTE's kan besparen. Het aantal Woo-verzoeken nam door proactieve openbaarmaking in 2011 met 60% af.

- *Het misbruiken van recht ondermijnt het draagvlak voor de Woo. Veelvragers en AI-bots stapelen Woo-verzoeken.* Er zijn geen cijfers over misbruik, veelvragers of vermeende AI-bots. Wel kent de Woo twee duidelijke antimisbruikbepalingen (artikelen 4.1.6. en 4.6). De rechter geeft bestuursorganen de mogelijkheid deze bepalingen toe te passen in de praktijk. Er is dus voldoende mogelijkheid echt misbruik tegen te gaan.
- *Een standaard verplicht Woo-formulier.* Een Woo-verzoek is vormvrij. Daar zijn goede redenen voor; het is een mensenrecht en moet juist laagdrempelig zijn.
- *Het doorberekenen van kosten.* Dit is een boete op het opvragen van informatie die als afschrikwekkende drempel zal functioneren. Mensenrechten mogen nooit 'te koop' zijn.
- *Het aanscherpen van uitzonderingsgronden vanwege toegenomen dreiging.* De Woo kent al de uitzonderingsgrond van 'de veiligheid van de Staat'. Verder uitbreiden van weigeringsgronden naar het 'algemeen belang', integraal documenten weigeren en zelfs de-publiceren betekent de facto het einde van de Woo.

Welke oplossing zijn niet genoemd, maar zouden wel werken

- **Zie de Woo als dienstverlening naar de burger en maak verstrekking van informatie feitelijk, niet politiek.** Daarmee kunnen lange parafenlijnen verdwijnen. Hier kan Nederland een goed voorbeeld nemen aan de Scandinavische landen die burgers rechtstreeks binnen een paar dagen de gevraagde informatie verstrekken (inclusief e-mails). Een slecht voorbeeld is de interventie van minister Wiersma bij de Woo-verzoeken naar emissiegegevens van stallen.
- **Kijk niet alleen naar de kosten van de Woo, maar ook naar de baten.** Evaluaties vanuit BZK zijn steeds gericht op de kosten van de uitvoering van de Woo. De baten van openbaarheid overstijgen de kosten echter ruim. Begin 2026 komt een rapport uit dat de baten in kaart brengt.
- **Geef ruimte aan Woo-professionals en informatie-specialisten.** Het ministerie van Financiën heeft onlangs berekend dat bij een goede inrichting van het zoekproces, dit binnen 48 uur kan. Ook de zgn. 'Groningse aanpak' (zoeken op een datagedreven manier in samenwerking met de verzoeker) leert dat met de goede autorisaties razendsnel kan worden gezocht door grote hoeveelheden documenten en data.

En voor na de afronding van de wetsevaluatie:

- **Maak van het Adviescollege Openbaarmaking en Informatiehuishouding (ACOI) een echte autoriteit, zoals bijvoorbeeld de Autoriteit Persoonsgegevens.** Veel landen kennen een informatiecommissaris. Deze kan bindende besluiten nemen. Daarmee wordt de drempel verlaagd, processen versneld en de rechterlijke macht ontzorgd.
- **Introduceer een documentenregister.** Door een register met in elk geval formele documenten (nota's, rapporten, vergaderverslagen, lobbybrieven) kunnen deze snel gevonden, opgevraagd en geleverd worden. Om onderliggende documentatie kan vervolgens veel gericht worden verzocht.



De Tweede Kamer
t.a.v. Bureau Woordvoering Kabinetsofficiële
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

AS3CC - #X830X0X#00#0000#



SPOON ✓
Open State Foundation

Panamaldan 3M
1019 AS A'dam

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Open State Foundation en expertisecentrum SPOON
p/a Panamalaan 3M
1019 AS Amsterdam

Kenmerk: 202600092

Den Haag, 6 januari 2026

Geachte heer/mevrouw,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik verricht mijn werkzaamheden op basis van een door de Tweede Kamer geformuleerde opdracht en de daarvoor gestelde termijn. Dat maakt dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Ik vraag hiervoor uw begrip.

Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

Wellicht ten overvloede, zoals op de website (www.kabinetsformatie2025) staat vermeld, worden alle brieven aan de informateur openbaar gemaakt.

Hoogachtend,



Rianne Letschert
Informateur

202600093

GREENPEACE



De Tweede Kamer
t.a.v. Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

19 december 2025

Cc:
Fractie D66
Fractie CDA
Fractie VVD

Geachte mevrouw Letschert,

Namens Greenpeace Nederland, landbouwersbond Kriabon, visserijcoöperatie Piskabon, consumentenbond Unkobon en Wereld Natuur Fonds, die samen een brede vertegenwoordiging van belangen in Caribisch Nederland vormen, bieden wij u hierbij onze input voor het nieuwe regeerakkoord.

Bonaire, Saba en Sint Eustatius (BES) kampen met structurele achterstanden op het gebied van bestaanszekerheid, de impact van de klimaatcrisis en de noodzaak tot duurzaam beheer van de unieke natuur. Het waarborgen van de bestaanszekerheid van de bevolking en de bescherming van de kwetsbare Caribische natuur zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Wij roepen de formerende partijen op om de unieke positie van de Caribische openbare lichamen te erkennen en heldere, meetbare beleidsafspraken te maken die leiden tot gelijkwaardigheid, klimaatrechtvaardigheid en natuurbehoud. Hiervoor is voldoende en structurele financiering essentieel.

Sociaal minimum en gelijkheid

Alle inwoners van de Caribische 'gemeenten' van Nederland hebben dezelfde grondrechten en zouden dezelfde bestaanszekerheid moeten genieten als in Europees Nederland, inclusief gelijkwaardige toegang tot het sociaal vangnet, gezondheidszorg, onderwijs en huisvesting. Toch leeft een op de drie mensen, grotendeels werkenden, er nog steeds in armoede.

- Stel als kabinetsdoel het bereiken van sociaal-economische gelijkwaardigheid voor de BES-eilanden binnen een kabinetsperiode, inclusief het realiseren van een sociaal minimum dat - conform het rapport Thodé "Een waardig bestaan" - de kosten van levensonderhoud dekt.
- Creëer een bevoegde en gecoördineerde interdepartementale taskforce om beleidsinspanningen gericht op het wegnemen van armoede en ongelijkheid te versnellen en te borgen. Opname van vertegenwoordigers van lokale besturen in deze taskforce is een kritische succesfactor.

Klimaatrechtvaardigheid en klimaatadaptatie

Het Caribisch deel van het Koninkrijk is disproportioneel kwetsbaar voor de gevolgen van klimaatverandering. Nederland heeft ook binnen het Koninkrijk de verantwoordelijkheid hier een actieve rol in te spelen. De rechtbank Den Haag zal op 28 januari uitspraak doen in de rechtszaak van 8 mensen van Bonaire en Greenpeace tegen de Staat over zowel beschermende adaptatiemaatregelen op Bonaire als het versneld terugdringen van de broeikasgasuitstoot in heel Nederland.

- Richt een toereikend en meerjarig Klimaatadaptatiefonds op voor het gehele Koninkrijk, om de benodigde en omvangrijke investeringen in adaptatiemaatregelen tijdig te kunnen financieren.
- Ontwikkel een meerjarig en integraal klimaatadaptatie- en uitvoeringsprogramma voor de bijzondere gemeenten Bonaire, Saba en Sint Eustatius, analoog aan, en geïntegreerd met de nationale klimaatadaptatiestrategie (NAS) 2026, en welk een equivalent beschermingsniveau biedt ten aanzien van bijvoorbeeld zeespiegelstijging, extreme weersomstandigheden en hitte.
- Neem een eerlijk aandeel in de mondiale opgave om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 graad, wat cruciaal is om de ernstigste impact op de Caribische eilanden te voorkomen. Dat is Nederland juridisch ook verplicht. Dat betekent dat Nederland zo snel mogelijk naar 0 broeikasgasuitstoot moet, wat in 2040 mogelijk is binnen de Nederlandse grenzen/

Natuurbehoud, lokale visserij en landbouw

Het beschermen en herstellen van koraalriffen en mangroven is vitaal voor de kustverdediging, biodiversiteit en de lokale economie. Duurzaam beheer van zee en land is van grote culturele en economische waarde.

- Er is een investering nodig tot 2030 van 300 miljoen euro om de resultaten uit de eerste fase van het Natuur- en Milieubeleidsplan (NMBP) vast te houden en verdere achteruitgang te voorkomen. Zorg daarna voor structurele overheidsfinanciering voor natuurbehoud, herstel en versterking van de lokale uitvoeringskracht in Caribisch Nederland, naar analogie met de aanpak in Europees Nederland.
- Bescherm de traditionele, kleinschalige visserij door de instelling van beschermde visserijzones en ondersteuning bij verduurzaming door het oprichten van een subsidieprogramma voor de kleinschalige, traditionele visserij.
- Investeer gericht in een duurzame, toekomstbestendige agrarische sector voor meer voedselzekerheid, door klimaatbestendige teelt, kennisuitwisseling en collectieve investeringen te stimuleren.

Wij benadrukken dat het implementeren van deze beleidskeuzes cruciaal is voor de toekomst van Caribisch Nederland. Onze organisaties beschikken over deskundige lokale kennis en zijn bereid deze in te zetten.

Wij zouden onze standpunten en de achtergrond van onze aanbevelingen graag persoonlijk toelichten in een gesprek.

Hoogachtend,

Greenpeace Nederland
Landbouwersbond Kriabon
Visserijcoöperatie Piskabon
Consumentenbond Unkobon
Wereld Natuur Fonds

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Stichting Vrouwen tegen Uitzetting Amsterdam
T.a.v. mevrouw A. Blom

Kenmerk: 202600095

Den Haag, 6 januari 2026

Geachte mevrouw Blom,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik verricht mijn werkzaamheden op basis van een door de Tweede Kamer geformuleerde opdracht en de daarvoor gestelde termijn. Dat maakt dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Ik vraag hiervoor uw begrip.

Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

Wellicht ten overvloede, zoals op de website (www.kabinetsformatie2025) staat vermeld, worden alle brieven aan de informateur openbaar gemaakt.

Hoogachtend,

Rianne Letschert
Informateur

2026000gb



Frisse Wind.Nu!



Dorpsraad
Wijk aan Zee

NATUUR
& MILIEU

GREENPEACE



Datum: 18 december 2025

Onderwerp: Verduurzaming van Tata Steel

Cc: Fracties D66, CDA, VVD

Geachte mevrouw Letschert,

Graag willen wij, omwonenden-organisaties Dorpsraad Wijk aan Zee en Frisse Wind.nu, en Natuur & Milieu, Milieudefensie, Natuur en Milieufederatie Noord-Holland en Greenpeace Nederland, u informeren over het belang van ambitieuze en juridisch bindende doelen voor de vergroening van Tata Steel. Op basis van de door de demissionaire regering getekende intentieverklaring met Tata Steel (Joint Letter of Intent, JLoI)¹ maken wij ons ernstige zorgen dat de huidige plannen de ongezonde situatie in de IJmond in stand houden en zorgen voor een fossiele lock-in.

Gezondheid als harde voorwaarde: Neem de adviezen van de Expertgroep Gezondheid IJmond over

Op basis van de huidige plannen van Tata Steel wordt de gezondheid van omwonenden niet aantoonbaar verbeterd, concludeert de Commissie MER.² Tata Steel mag in 2030 zelfs meer fijnstof gaan uitstoten dan het nu doet. De uitstoot van de zeer giftige stoffen kwik, dioxines en chroom-6 neemt ook toe. De uitstoot van stikstof daalt nauwelijks. Dit terwijl het RIVM concludeert dat de hoge uitstoot van fijnstof en stikstof de grootste boosdoeners zijn voor de gezondheid van omwonenden van Tata Steel.³ Dit gaat om de gezondheid van honderdduizenden mensen, waarvan meer dan 53.000 kinderen. Gezondheid is, in tegenstelling tot wat bewindspersonen richting omwonenden hebben gecommuniceerd, tot nu toe niet leidend geweest. De demissionaire regering heeft in 2023 een adviescommissie ingesteld om te adviseren over gezondheid in relatie tot de maatwerkafpraak met Tata Steel: De Expertgroep Gezondheid IJmond, onder leiding van hoogleraar geneeskunde Marcel Levi. De advieswaarden voor de uitstoot van schadelijke stoffen van deze Expertgroep worden door de demissionaire regering tot nu toe niet overgenomen, terwijl een Kamermeerderheid hier wel om heeft gevraagd.⁴ Ook de adviezen van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid over strengere emissienormen worden genegeerd.⁵

¹ Minister Hermans, Staatssecretaris Aartsen, Kamerbrief over Joint Letter of Intent Tata Steel, 29 september 2025

² Commissie voor de milieueffectrapportage, Heracless, Groen Staal Tata Steel IJmuiden, 16 december 2025

³ RIVM, De bijdrage van Tata Steel Nederland aan de gezondheidsrisico's van omwonenden en de kwaliteit van hun leefomgeving, 22 september 2023

⁴ Motie Thijssen c.s., Kamerstuk 28089 nr. 307

⁵ Onderzoeksraad voor de Veiligheid, Industrie en omwonenden, 13 april 2025

Voorkom een fossiele lock-in door vast te leggen dat Tata Steel tussen 2030 en 2040 geheel overstapt van aardgas/LNG naar klimaatneutrale energiedragers

Tata Steel wil in 2030 deels overstappen van steenkool naar aardgas/LNG. Uit de JLoI blijkt dat de doelstellingen om aardgas/LNG te vervangen door groene waterstof of biomethaan facultatief zijn. Gezien de hoge meerkosten van groene waterstof of biomethaan is het waarschijnlijk dat Tata Steel blijft hangen in aardgas/ LNG. Daarmee zou de beoogde 1,2 miljard subsidie voor de nieuwe installatie een fossiele subsidie zijn en de staatssteuntoets van de Europese Commissie niet doorstaan. Het is daarom cruciaal dat er in een eventuele maatwerkafpraak met Tata Steel juridisch bindende reductiedoelen komen voor na 2030. In 2032 moet Tata Steel de CO2-uitstoot nog eens met 1,8 megaton omlaag brengen (in lijn met de huidige facultatieve doelen in de JLoI) en in 2040 moet Tata Steel klimaatneutraal zijn, in lijn met de Europese doelstelling vastgelegd in het ETS.

Wij lichten deze voorstellen en de onderliggende noodzaak graag toe in een persoonlijk gesprek. Het komende regeerakkoord is het moment om de gezondheid van tienduizenden omwonenden in de IJmond eindelijk de prioriteit te geven die het verdient, en deze substantieel beter te borgen dan tot nu toe het geval is geweest. Wij kijken uit naar een uitnodiging om hierover gezamenlijk van gedachten te wisselen.

Met vriendelijke groet,

Dorpsraad Wijk aan Zee
Stichting Frisse Wind.nu
Natuur & Milieu
Milieudefensie
Natuur en Milieufederatie Noord-Holland
Stichting Greenpeace Nederland

Contactinformatie:

[redacted], politiek adviseur Greenpeace Nederland [redacted]
[redacted]

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Omwonenden-organisaties Tata Steel
T.a.v. mevrouw M. van Diepen
Postbus 3946
1001 AS Amsterdam

Kenmerk: 202600097

Den Haag, 6 januari 2026

Geachte mevrouw Van Diepen,

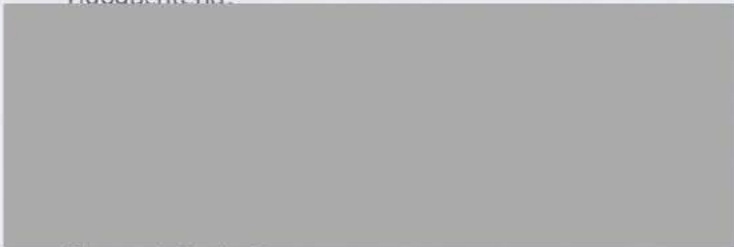
Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik verricht mijn werkzaamheden op basis van een door de Tweede Kamer geformuleerde opdracht en de daarvoor gestelde termijn. Dat maakt dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Ik vraag hiervoor uw begrip.

Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

Wellicht ten overvloede, zoals op de website (www.kabinetsformatie2025) staat vermeld, worden alle brieven aan de informateur openbaar gemaakt.

Hoogachtend,



Rianne Letschert
Informateur

202600098

Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF
Postbus 14300, 3508 SK Utrecht, T 030 252 0835
info@uaf.nl, uaf.nl, kvk-nummer 41177131

**Stichting voor
Vluchteling-Studenten**



De Tweede Kamer
t.a.v. Bureau Wordvoering Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Utrecht, 18 december 2025
Betreft: Benut gevluht talent, input voor de informateur

Geachte mevrouw Letschert, beste Rianne

Onderwijs is de sleutel tot snelle en duurzame participatie in de samenleving. Het opent deuren naar werk, economische zelfstandigheid en sociale verbinding. In deze brief schetst Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF¹ – als mensenrechtenorganisatie met meer dan 75 jaar ervaring – hoe een volgend kabinet het arbeidspotentieel van asielmigranten beter kan benutten. Het beter benutten van het talent van gevluhte studenten, professionals en wetenschappers levert brede maatschappelijke winst op.

Benut gevluht talent

Mensen met een vluchtachtergrond brengen kennis, ervaring en motivatie mee, maar ondervinden vaak belemmeringen om hun talenten in te zetten. Juist in een tijd waarin Nederland kampt met personeelstekorten is het van belang deze groep niet langs de zijlijn te laten staan. Zorg dat zij duurzaam kunnen meedoen op hun eigen niveau. Door te investeren in hun ontwikkeling, doorleren te stimuleren en obstakels weg te nemen op weg naar zelfontplooiing. Dit raakt ook aan de fundamenten van onze democratische rechtsstaat, waarin gelijke behandeling en naleving van internationale verdragen centraal staan. Onze rechtsstaat kent immers geen tweederangsburgers.

Onderstaande voorstellen bieden aanknopingspunten voor beleidsmaatregelen die bijdragen aan gelijke kansen, arbeidsparticipatie en een inclusieve samenleving waarin iedereen naar vermogen mee kan doen.

- ❖ **Zet zo vroeg mogelijk in op duurzame ontwikkeling via (taal)onderwijs**
Vluchtelingen willen meedoen in Nederland. Te vaak blijven zij echter steken in laagbetaalde, parttime en tijdelijke banen onder hun niveau². Een snelle start op de arbeidsmarkt is goed, maar de sleutel tot daadwerkelijk duurzaam participeren

¹ Het UAF is een mensenrechtenorganisatie die zich inzet voor gelijke kansen op onderwijs en duurzame participatie in onze samenleving van gevluhte studenten, professionals en wetenschappers in Nederland. Wij geloven in een samenleving waarin gevluhte mensen recht hebben op een eerlijke kans om hun kennis, talenten en ambitie in te zetten.

² De sociaaleconomische positie van statushouders op de arbeidsmarkt staat beschreven in [Cohortonderzoek asielzoekers en statushouders: Asiel en Integratie](#), van het CBS (2024).



is investeren in taal en onderwijs³. Naast een goede taalbeheersing biedt een Nederlands diploma immers de beste garanties op meedoen in banen die aansluiten bij de kennis, ervaring en talenten van vluchtelingen⁴. Maak het mogelijk om een opleiding te volgen, zet in op het voorkomen van uitval en biedt taalonderwijs zo vroeg mogelijk aan. Hierdoor kunnen mensen met een vluchtachtergrond een nieuwe toekomst opbouwen – dat is goed is voor hen én voor Nederland.

- ❖ **Verbeter de werking van het inburgeringsstelsel, zet in op maatwerk**
Succesvolle voorbereiding op duurzame participatie vraagt om inburgering op maat. Stimuleer en faciliteer gemeenten om dit maatwerk te bieden en daarbij het perspectief van nieuwkomers zelf goed mee te nemen⁵. Zorg dat het aanbod binnen leerroutes beter aansluit bij de capaciteiten en het leervermogen van inburgeraars. Behoud de onderwijsroute, als de weg naar het mbo, hbo en wo, en investeer duurzaam in deze route naar een Nederlands diploma.

- ❖ **Creëer mogelijkheden voor professionals om weer in hun eigen vakgebied aan het werk te gaan**
Door *brain waste* onder gekwalificeerde migranten loopt de Nederlandse economie jaarlijks naar schatting 1.4 miljard euro mis⁶. Het onbenut arbeidspotentieel is het hoogst onder asielmigranten, zo stelt de Adviesraad Migratie⁷. Hun potentieel beter benutten levert volgens hen brede maatschappelijke winst op. Voor onder andere gevluchte zorgprofessionals en leraren is het traject om weer terug aan het bed en voor de klas te mogen staan momenteel veel te ingewikkeld en tijdrovend⁸. Daarmee blijft waardevolle kennis en ervaring onbenut. Versimpel en versnel procedures voor onder andere gevluchte professionals, zodat zij hun ervaring en kennis kunnen inzetten in krapteberoepen.

³ Naarmate de opvangperiode korter is en het bereikte taalniveau hoger, des te sneller inburgeraars de bijstand verlaten voor werk, zo blijkt uit onderzoek van het [WODC, Erasmus Universiteit Rotterdam en het CBS \(2024\)](#).

⁴ Met een Nederlands diploma neemt de kans op werk (dat aansluit bij het opleidingsniveau) sterk toe, zo blijkt o.a. uit: [Arbeidsmarktparticipatie asielmigranten: stoeve start en blijvende achterstand](#) (Bakker & Dagevos, 2017).

⁵ Open Embassy, RegioPlan & BMC (2023). [Inburgeren door de ogen van nieuwkomers](#). Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

⁶ Lighthouse Report (8 april 2024). [Brain waste: Analysis of data previously unavailable to journalists reveals exclusion of skilled migrants from the jobs Europe most needs to fill to prevent economic decline](#).

⁷ Adviesraad Migratie (juni 2025). [Factsheet: Talenten benutten. Het onbenutte arbeidspotentieel van migranten](#).

⁸ NRC (16 januari 2025). [In Nederland moest de Syrische arts weer helemaal opnieuw beginnen](#).

❖ ***Biedt Oekraïense ontheemden toegang tot onderwijs***


Iedereen verdient de kans om zich te ontwikkelen via onderwijs. Dit is nu voor Oekraïense jongeren praktisch onmogelijk, vooral door hoge studiekosten⁹. Hierdoor worden gemotiveerde jongeren doelbewust in de wachtstand gezet. Geef uitvoering aan de motie [Podt](#) die met een brede meerderheid in de Tweede Kamer is aangenomen en voorkom een verloren generatie Oekraïners in Nederland. Biedt hen de mogelijkheid om betaalbaar te studeren, door het collegegeld te verlagen naar het wettelijke tarief en geef hen toegang tot studiefinanciering.

❖ ***Ondersteun wetenschappers in nood***

Wereldwijd staat de academische vrijheid onder druk. In tal van regimes worden wetenschappers vanwege hun academische werk ontslagen, bedreigd of gevangengezet¹⁰. Biedt de ruimte aan wetenschappers in nood om hun wetenschappelijk onderzoek in Nederland voort te zetten. Nederland moet pal staan voor deze vrijheid en gehoor geven aan de oproep van Scholars at Risk-netwerken aan Europese lidstaten¹¹.

Ik hoop dat je de inhoud van deze brief in overweging neemt bij het werk als informateur. Voor een toelichting sta ik uiteraard open voor contact.

Met vriendelijke groet,



Mir Huisman
Directeur-bestuurder Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF

⁹ RTL Nieuws (23 april 2024). [Oekraïners in Nederland kunnen studie niet betalen: '10.000 euro niet bij elkaar te sparen'](#)

¹⁰ Scholars at Risk (2025). [Free to Think. Report of the Scholars at Risk Academic Freedom Monitoring Project.](#)

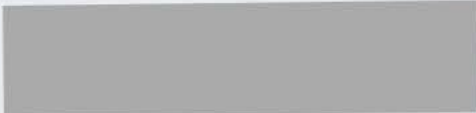
¹¹ SAR Europe (2025). [Call to Europe to champion academic freedom and protect academics at risk.](#)

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Stichting voor Vluchteling-Studenten
T.a.v. mevrouw M. Huisman
Postbus 14300
3508 SK Utrecht

Kenmerk: 202600099

Den Haag, 6 januari 2026

Geachte mevrouw Huisman, 


Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik verricht mijn werkzaamheden op basis van een door de Tweede Kamer geformuleerde opdracht en de daarvoor gestelde termijn. Dat maakt dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Ik vraag hiervoor uw begrip.

Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

Wellicht ten overvloede, zoals op de website (www.kabinetsformatie2025) staat vermeld, worden alle brieven aan de informateur openbaar gemaakt.

Hoogachtend,


Rianne Letschert
Informateur

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Gemeente Son en Breugel
T.a.v. burgemeester Otters-Bruijnen
Postbus 8
5690 AA Son en Breugel

Kenmerk: 202600101

Den Haag, 6 januari 2026

Geachte burgemeester Otters-Bruijnen,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik verricht mijn werkzaamheden op basis van een door de Tweede Kamer geformuleerde opdracht en de daarvoor gestelde termijn. Dat maakt dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Ik vraag hiervoor uw begrip.

Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

Wellicht ten overvloede, zoals op de website (www.kabinetsformatie2025) staat vermeld, worden alle brieven aan de informateur openbaar gemaakt.

Hoogachtend,



Rianne Letschert
Informateur

202600160



gemeente
son en breugel

Verzenddatum: 18 december 2025
Uw kenmerk:
Ons kenmerk: 2869937
Telefoonnummer: 0499-491491
Behandelaar: Rianne van de Meerendonk
Onderwerp: II, structurele financiële middelen voor gemeenten
Bijlage(n): Motie M.18a Dorpsvisie

Prof. Dr. R.M. Letschert
p/a Tweede Kamer der Staten-
Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Geachte mevrouw Letschert,

De gemeenteraad van Son en Breugel heeft in zijn openbare vergadering van 6 november 2025 unaniem de motie "*Meer knaken voor de taken, deel II*" aangenomen. Met deze motie wordt nadrukkelijk uitgesproken dat gemeenten slechts in staat zijn hun wettelijke en maatschappelijke taken duurzaam en naar behoren uit te voeren indien zij beschikken over voldoende structurele rijksmiddelen.

Context

De financiële positie van gemeenten staat reeds geruime tijd onder druk. De kosten voor jeugdzorg en Wmo blijven onverminderd hoog, terwijl de rijksbijdragen ontoereikend zijn om de wettelijke verplichtingen adequaat na te komen. Dit leidt ertoe dat de ruimte voor andere essentiële voorzieningen – waaronder sport, cultuur, welzijn en preventieve initiatieven – steeds verder wordt beperkt. Daarmee komt niet alleen de kwaliteit van het lokale voorzieningenniveau in het geding, maar ook de mogelijkheid om door middel van preventie zwaardere en duurdere zorgvragen te voorkomen.

De gemeente Son en Breugel heeft steeds prudent met haar middelen omgegaan. Echter, de structurele tekorten die voortvloeien door het achterblijven van middelen van het Rijk kunnen niet langer worden opgevangen zonder dat dit negatieve gevolgen heeft voor onze inwoners.

Oproep

In het licht van de recente verkiezingen en de lopende kabinetsformatie acht de gemeenteraad dit een uitgelezen moment om de noodzaak van voldoende structurele middelen voor gemeenten opnieuw onder de aandacht te brengen. Wij verzoeken u derhalve om bij de formatie en de daaropvolgende beleidsvorming nadrukkelijk rekening te houden met de financiële positie van gemeenten en te voorzien in een structureel toereikend gemeentefonds.

Het credo dat wij hierbij hanteren luidt: "**Meer knaken voor de taken.**"

Samenwerking

Wij delen deze motie met u en doen een beroep op uw bestuurlijke verantwoordelijkheid om samen met gemeenten en andere betrokken partijen te zorgen voor een solide financiële basis. Alleen op die manier kunnen gemeenten hun wettelijke en maatschappelijke taken blijvend en op verantwoorde wijze uitvoeren.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Son en Breugel

Secretaris

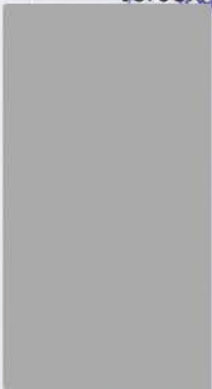


Jeroen Wesselink

Burgemeester



Suzanne Otters-Bruijnen



M.18a



MOTIE

Documentnummer: 2836525

Meer knaken voor de taken, deel II

De raad van de gemeente Son en Breugel, in openbare vergadering bijeen op 6 november 2025;

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders 'Begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029 Son en Breugel' d.d. 7 oktober 2025;

Overwegende dat:

- a. De financiële positie van gemeenten nog steeds onder druk staat;
- b. De kosten voor jeugdzorg en Wmo onverminderd hoog blijven, terwijl de rijksbijdragen hiervoor onvoldoende zijn om de wettelijke taken naar behoren uit te voeren;
- c. Gemeenten hierdoor steeds minder ruimte hebben voor andere belangrijke voorzieningen, zoals sport, cultuur, welzijn en preventieve initiatieven;
- d. Juist deze voorzieningen bijdragen aan het voorkomen van zwaardere en duurdere zorgvragen op termijn;
- e. De gemeente Son en Breugel al jarenlang prudent omgaat met haar middelen, maar structurele tekorten vanuit het Rijk niet langer kan blijven opvangen zonder negatieve gevolgen voor inwoners;
- f. Er 29 oktober jl. landelijke verkiezingen zijn geweest en er momenteel een nieuw kabinet geformeerd gaat worden;
- g. Dit een uitgelezen moment is om de noodzaak van voldoende financiële middelen voor gemeenten opnieuw nadrukkelijk onder de aandacht te brengen;

BESLUIT:

- A. Uit te spreken dat:
 - de gemeente Son en Breugel alleen met voldoende structurele rijksmiddelen haar wettelijke en maatschappelijke taken duurzaam kan blijven uitvoeren;
- B. Het college van burgemeester en wethouders te verzoeken:
 1. De aanstaande kabinetsformatie actief te benutten om bij de formerende partijen aandacht te vragen voor de structurele financiële problemen van gemeenten;
 2. Hierbij wederom het credo "Meer knaken voor de taken" te gebruiken;
 3. Deze motie te delen met de (toekomstige) (in)formateur(s), Tweede Kamer, het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de VNG en de Provincie Noord-Brabant;
 4. In overleg met de griffie ook andere gemeenten op te roepen om deze boodschap gezamenlijk kracht bij te zetten.

En gaat over tot de orde van de dag.

Son en Breugel, 6 november 2025

Remco Heeren, DorpsVisie

BESLUIT GEMEENTERAAD 6 november 2025

De motie is unaniem aangenomen.

202600104



Tweede Kamer der Staten-Generaal
Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
T.a.v. de informateur prof. dr. R.M. Letschert
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Betreft: Positieve agenda – Samen voor ‘De gezondste generatie ooit’

Sittard, 18 december 2025

Geachte mevrouw Letschert,

“De gezondste generatie ooit”, als organisaties in zorg, welzijn, kinderopvang en onderwijs in Zuid-Limburg zijn wij zeer verheugd dit te lezen in de positieve agenda van D66 en CDA. In overeenstemming met de positieve agenda herkennen wij een breed aantal determinanten van gezondheid die integraal aandacht behoeven in beleid en praktijk. Daarom zetten wij in onze regio net zo stevig in op een sterke sociale basis en collectieve preventie als op zorggerelateerde preventie. Op basis van onze uitgebreide ervaring zien we namelijk dat alleen zo de gezondheid van de inwoners kan worden verbeterd. Dit leidt tevens tot een verminderde zorgvraag en daarmee minder benodigd arbeidspotentieel in de zorg en minder zorgkosten. Een integrale aanpak vraagt echter niet alleen regionale inzet maar ook structureel landelijk beleid. Wij gaan dan ook graag in op uw uitnodiging om door te praten over de handreiking “Samen aan de slag voor een sterker Nederland”.

Doorzetten succesvolle ‘Trendbreuk-aanpak’

In Zuid-Limburg bundelen Provincie, gemeenten, GGD, zorgverzekeraar, kinderopvang, kennis-, onderwijs-, zorg- en welzijnsinstellingen al geruime tijd de krachten voor een gezondere samenleving. Sinds 2018 realiseren we in het programma Trendbreuk bewezen effectieve interventies voor de jeugd en jongvolwassenen. Door succesvolle interventies binnen Trendbreuk regionaal op te schalen, creëren we een gelijkwaardig aanbod en daarmee kansgelijkheid in de hele regio.

We hebben ons daarnaast in het kader van het Regioplan Zuid-Limburg verenigd in de Bestuurlijke Regiegroep Zuid-Limburg (BRZL) en met elkaar een regionale Visie op Preventie onderschreven. Deze vormt mede de bevestiging om de succesvolle Trendbreuk-aanpak door te vertalen naar inwoners in alle leeftijdscategorieën, om zo de doorgaande lijn in alle levensfasen (-9 maanden tot 100+) te realiseren. Met andere woorden, de preventie-expertise is groot in Zuid-Limburg.

Urgentie in Zuid-Limburg

Sinds de start van Trendbreuk in Zuid-Limburg in 2018 werken we toe naar de gezondste generatie ooit. Het Regiobeeld Zuid-Limburg (2023) schetst een onderbouwd beeld van de uitdagingen en daarmee de urgentie in deze regio:

- 1 er zijn flinke gezondheidsachterstanden ten opzichte van de rest van Nederland,
- 2 er zijn grote gezondheidsverschillen tussen wijken, gemeenten en tussen mensen met verschillende sociaaleconomische achtergronden,
- 3 door een toenemende vraag naar (complexe) zorg en ondersteuning en krapte op de arbeidsmarkt wordt de kloof tussen zorgvraag en zorgaanbod steeds groter,
- 4 het zorggebruik is in vergelijking met de rest van Nederland hoog.

Als reactie op deze uitdagingen hebben de 16 Zuid-Limburgse gemeenten wederom gezamenlijk een Regionaal Gezondheidsbeleid, 'Gezondheid nu voor later!', opgesteld waarin wordt voortgebouwd op de successen die in de afgelopen jaren zijn behaald en die naadloos aansluiten bij de ambities in uw positieve agenda.

Rijk en regio: Samenhangende Preventie Aanpak

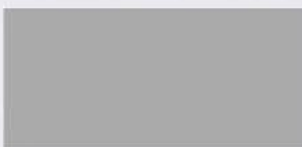
Naast het aanbieden van bewezen effectieve interventies hebben we in Zuid-Limburg uitdrukkelijk aandacht voor de noodzakelijke randvoorwaarden van preventie. Nederland en Zuid-Limburg vragen namelijk niet om tijdelijke inzet, maar om het structureel borgen van een brede, samenhangende preventie aanpak. Op basis van onze ervaring, de brede expertise in implementatie van interventies voor alle doelgroepen en nauwe betrokkenheid van de onderzoeksinstellingen in de regio, kan Zuid-Limburg de voortrekkersrol nemen in de ontwikkeling van een gezonde samenleving. Hiervoor hebben we wel landelijke ondersteuning nodig. Zo is het landelijk, duurzaam, investeringsmodel voor preventie een van de cruciale randvoorwaarden voor regionale slagkracht. Wij bieden Zuid-Limburg daarvoor graag aan als experimenteerregio. Daarnaast is het noodzakelijk dat vanuit alle beleidsterreinen wordt bijgedragen om te realiseren dat gezond leven een eenvoudige keuze is.

Wij pleiten er daarom voor dat niet alleen afspraken hierover worden vastgelegd in het aankomend regeerakkoord, maar dat deze afspraken ook, in samenwerking met regionale partijen, worden uitgevoerd in de praktijk. Zuid-Limburg werkt de komende jaren dan ook graag nauw samen met een nieuw kabinet en parlement aan de uitwerking en implementatie van uw positieve agenda .

Namens de Bestuurlijke Regiegroep Zuid-Limburg,

Frank Klaassen
Directeur publieke gezondheid GGD Zuid-Limburg
Voorzitter Bestuurlijke Regiegroep Zuid-Limburg

Helen Mertens
Voorzitter Raad van Bestuur Maastricht
UMC+





Gezond
Zuid-Limburg

Jeroen Hoenderkamp
Wethouder Gemeente Maastricht
Voorzitter Gemeentelijke Regiegroep Zuid-Limburg



Leon Geilen
Wethouder Gemeente Sittard-Geleen
Voorzitter Stuurgroep Trendbreuk



Han von den Hoff
Directeur-bestuurder Burgerkracht Limburg



Wiro Gruisen
Manager Regioregie CZ



Raymond Clement
Raad van bestuur MIK & PIW Groep
Voorliggend verbond van sociaal werk organisaties



Postadres Gezond Zuid-Limburg
p/a GGD Zuid-Limburg
Postbus 33, 6400 AA Heerlen

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Gezond Zuid-Limburg
T.a.v. de heer F. Klaassen
P/a Postbus 33
6400 AA HEERLEN

Kenmerk: 202600105

Den Haag, 7 januari 2026

Geachte heer Klaassen,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik verricht mijn werkzaamheden op basis van een door de Tweede Kamer geformuleerde opdracht en de daarvoor gestelde termijn. Dat maakt dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Ik vraag hiervoor uw begrip.

Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

Wellicht ten overvloede, zoals op de website (www.kabinetsformatie2025) staat vermeld, worden alle brieven aan de informateur openbaar gemaakt.

Hoogachtend,

Rianne Letschert
Informateur



202600106

Postbus 93166
2509 AD Den Haag

Johan de Wittlaan 3
2517 JR Den Haag

070 363 59 36

info@fondsslachtofferhulp.nl
www.fondsslachtofferhulp.nl

NL38 ABNA 02405559 96
KvK 41155922

Oprichter en erevoorzitter
Prof. mr. Pieter van Vollenhoven

De Tweede Kamer
t.a.v. Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag, 18 december 2025

Betreft: Brief Boundaries inzake formatie

Geachte mevrouw Letschert,

Ter informatie stuur ik u de brief die Fonds Slachtofferhulp, Offlimits, Landelijk Centrum Seksueel Geweld, Fier, Boekx Advocaten, Dutch Cloud Community, SIDN, AMS-IX en Stichting Digitale Infrastructuur Nederland onlangs naar de formerende partijen hebben verzonden. Mocht u naar aanleiding hiervan vragen of behoefte aan meer informatie hebben, kunt u mij bereiken via

[redacted] of [redacted]

Met vriendelijke groet,
Mede namens de verzenders,

[redacted signature block]

Daniël Meis
Adviseur Public Affairs Fonds Slachtofferhulp

Den Haag, 10 december 2025

Betreft: Prioritering maatschappelijke digitale weerbaarheid en aanpak online seksueel geweld

Geachte heer, mevrouw,

Namens **Fonds Slachtofferhulp, Offlimits, Landelijk Centrum Seksueel Geweld, Fier, Boekx Advocaten, Dutch Cloud Community, SIDN, AMS-IX en Stichting Digitale Infrastructuur Nederland** roepen wij u op om online seksueel geweld hard aan te pakken en van Nederland een gidsland maatschappelijke digitale weerbaarheid te maken. Neem daarvoor in het regeerakkoord op dat de aanpak van online seksueel geweld prioriteit krijgt bij hulporganisaties, toezichthouders en handhavers en stel een minister aan voor Digitale Zaken die systeemverantwoordelijk is om Nederland maatschappelijk digitaal weerbaar te maken.

Online seksueel geweld verwoest levens

Online seksueel geweld, net als fysiek seksueel geweld, verwoest levens en laat onuitwisbare sporen na bij slachtoffers en hun omgeving. Onlangs publiceerde Fonds Slachtofferhulp het rapport '[De Onzichtbare Werkelijkheid Blootgelegd](#)' waaruit blijkt dat één op de twee jongeren in Nederland - het afgelopen jaar waren dat er 700.000 tot 800.000- te maken krijgt met online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie. Van de jongeren die online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie meemaken, maakt 28% in hun leven ook fysiek seksueel misbruik mee.

Aanpak online seksueel geweld blijft uit

Eerder dit jaar publiceerde Boundaries een [rapport](#) waarin werd geconcludeerd dat in Nederland toezicht en handhaving op het online plaatsen van materiaal met seksueel geweld of op het zonder toestemming plaatsen van seksueel beeldmateriaal, ernstig tekortschiet. Uit dit onderzoek kwam een aantal aanbevelingen naar voren op het vlak van prioritering, de verstrekking van financiële middelen, structureel nationaal en internationaal overleg, samenwerking met trusted flaggers en het periodiek rapporteren. De recente kabinetsreactie op dit rapport bevat een opsomming van wat er al gebeurt maar mist een stevige, aanvullende aanpak.

AI gegenereerde porno verandert samenleving in digitale dystopie

Dat deze stevige aanpak nu meer dan ooit nodig is, illustreert de opkomst van kunstmatige intelligentie (AI). Wat recent begon als een ongeluk in slow motion, dreigt inmiddels de samenleving als een lawine te bedelven en in een digitale dystopie te veranderen. Chatbots die seksuele gesprekken kunnen voeren met jonge mensen waardoor ideeën over consent negatief worden beïnvloed. AI-gegenereerde porno waarmee door middel van een paar simpele prompts elke fantasie in een concrete scene kan worden getransformeerd. En Nudify-websites en apps waarmee een foto van iemand met kleren -ongeacht de leeftijd- kan worden omgezet in een foto van iemand zonder kleren.

Nudify-websites in strijd met wet- en regelgeving

Wij hebben juridisch onderzoek naar deze sites gedaan en de conclusies uit het [rapport](#)¹ liegen er niet om; Nudify-websites zijn op talloze punten in strijd met wet- en regelgeving. Denk aan het strafrecht, de AVG, de DSA en Mediawetgeving. Zo zijn het de aanbieders van de Nudify-websites zélf die de blootbeelden genereren en op hun servers laten staan. Waar het blootmateriaal van minderjarigen betreft is mogelijk sprake van kinderporno, waardoor de aanbieders van Nudify-websites te kwalificeren zijn als makers van kinderporno.

Nederland gidsland maatschappelijke digitale weerbaarheid

Dit moet stoppen. Wij roepen u op om een stelsel van toezicht en handhaving te creëren dat effectief is en waarin alle partijen hun verantwoordelijkheden kunnen nemen om dit grote probleem een halt toe te roepen².

Zorg ervoor dat Nederland waar het gaat om maatschappelijke digitale weerbaarheid voorop komt staan en als gidsland gezien wordt. Wij hebben de grootste online sector, en tal van experts en organisaties die de ervaring, kennis en expertise hebben om de online wereld inclusief en veilig te houden. Nu is het zaak om door te pakken waarbij we de vrijheid van het internet behouden maar een lans breken om ook mensenrechten online te beschermen en in te grijpen als het misgaat.

- Neem in het regeerakkoord op dat de aanpak van online seksueel geweld prioriteit krijgt bij hulporganisaties, toezichthouders en handhavers en reserveer hiervoor de benodigde (financiële) middelen;
- Stel een minister aan voor Digitale Zaken die systeemverantwoordelijk is om Nederland Maatschappelijk weerbaar te maken voor de digitale wereld;
- Stel structureel beleid op om andere en nieuwe aanbieders van Nudify-websites en soortgelijke AI-diensten te signaleren en deze erop te wijzen dat hun dienst in strijd is met de regelgeving;
- Pak niet alleen de gebruikers maar ook de aanbieders van deze diensten aan; pak de domeinnamen af, leg ze boetes op, pak hun winst en omzet af en vervolg de eigenaren en bestuurders persoonlijk;
- Zorg dat deze websites direct offline worden gehaald en/of dat de toegang daartoe onmogelijk wordt gemaakt;
- Start een brede publiekscampagne om duidelijk te maken dat online seksueel geweld -en ook het gebruik van AI- hiervoor strafbaar is.

¹ Het rapport bevat schokkende beelden die gegenereerd zijn door middel van AI, er zijn voor dit rapport geen beelden van echte personen gebruikt.

² Wij beseffen terdege dat platforms Nudify-websites zich niet tot Nederland beperken en dat het maar de vraag is of ze in Nederland gevestigd zijn. Omdat de aanbieders van deze websites zich over het algemeen niet bekend maken, en omdat zich ook in Nederland slachtoffers bevinden, zijn de Nederlandse toezichthouders en handhavers in ieder geval zélf ook bevoegd om onderzoek te doen en vervolgstappen te nemen.

Wij hopen van harte dat u, samen met hulporganisaties, handhavers, toezichthouders en -niet in de laatste plaats- de digitale sector de handschoen oppakt. Uiteraard zijn wij bereid onze punten nader toe te lichten, hiervoor kunt u contact opnemen met Daniël Meis via meis@fondsslachtofferhulp.nl. Wij wensen u veel succes met uw verdere beraadslagingen.

Met vriendelijke groet,

Ineke Sybesma
Fonds Slachtofferhulp

Robbert Hoving
Offlimits

Eveliëne Mantén-Horst
*Landelijk Centrum Seksueel
Geweld (LCSG)*

Anke van Dijke
Fier

Otto Volgenant
Boekx Advocaten

Roelof Meijer
*Stichting Internet
Domeinregistratie Nederland
(SIDN)*

Peter van Burgel
*Amsterdam Internet Exchange
(AMS-IX)*

Marijn van Vliet
*Stichting Digitale
Infrastructuur Nederland*

Simon Besteman
Dutch Cloud Community

Over Boundaries

*Boundaries is een alliantie van organisaties die zich inzet tegen online seksueel geweld. Binnen deze samenwerking bundelen **Fonds Slachtofferhulp**, **Offlimits**, het **Landelijk Centrum Seksueel Geweld**, **Fier**, **Privacy First** en **Boekx Advocaten** hun kennis en expertise.*

Boundaries zet zich in voor het ondersteunen van slachtoffers, het vergroten van bewustwording en het bevorderen van preventie. Daarnaast doet de alliantie onderzoek en ontwikkelt zij voorstellen richting politiek en toezichthouders. Afhankelijk van het onderzoek of project werken soms alle partners samen, en soms een deel van de alliantie. Zo draagt Boundaries flexibel én krachtig bij aan een structurele en effectieve aanpak van online seksueel geweld.

BOUNDARIES

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Fonds Slachtofferhulp
T.a.v. de heer D. Meis
Postbus 93166
2509 AD DEN HAAG

Kenmerk: 202600107

Den Haag, 7 januari 2026

Geachte heer Meis,


Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik verricht mijn werkzaamheden op basis van een door de Tweede Kamer geformuleerde opdracht en de daarvoor gestelde termijn. Dat maakt dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Ik vraag hiervoor uw begrip.

Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

Wellicht ten overvloede, zoals op de website (www.kabinetsformatie2025) staat vermeld, worden alle brieven aan de informateur openbaar gemaakt.

Hoogachtend,



Rianne Letschert
Informateur

202600108

Tweede Kamer der Staten Generaal
T.a.v. Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500EA Den Haag

Betreft: PAIS-patiënten verdienen zichtbaarheid, zorg en structureel beleid in regeerakkoord

17 december 2025

Geachte mevrouw Letschert,

Namens actiegroep #NietHersteld volgen wij met grote belangstelling uw werkzaamheden als informateur. Wij waarderen uw inzet om een stabiel en inhoudelijk onderbouwd kabinet te vormen, omdat het van essentieel belang is dat de positie van kwetsbare groepen in Nederland stevig wordt verankerd in een nieuw regeerakkoord.

Honderdduizenden mensen in Nederland leven met langdurige en ernstige klachten na een infectie, een Post-Acuut Infectieus Syndroom (PAIS). Hieronder vallen ziekten zoals Long Covid, ME, Q-koorts, Lyme en Post Sepsis. Veel van deze patiënten zijn langdurig ziek, kunnen niet werken, studeren of hun huis verlaten. Voor een aanzienlijk deel van hen is het dagelijkse leven beperkt tot een bed en een verdonkerde kamer. Deze groep blijft grotendeels onzichtbaar in de samenleving en wordt onvoldoende meegenomen in het overheidsbeleid.

De situatie is urgent. Veel patiënten wachten al jaren op erkenning, passende zorg en behandelingen die hun kwaliteit van leven daadwerkelijk verbeteren. Zonder structureel beleid en financiering dreigen zij permanent in de marge van de samenleving te verdwijnen. Dit is niet alleen een morele kwestie, maar raakt ook aan de volksgezondheid, sociale cohesie en economische participatie.

Wij doen daarom een dringend beroep op u, en de formerende partijen, om de volgende punten in het te sluiten regeerakkoord vast te leggen:

- 1. Erkenning van PAIS als ernstige chronische aandoeningen**
Zorg dat PAIS medisch erkend worden als ziektebeelden die structurele aandacht, diagnostiek en behandeling vereisen. De overheid, zorg en wetenschap hebben de afgelopen decennia nooit een prioriteit gemaakt van onderzoek naar en aandacht voor PAIS. Mede daardoor komt ook de behandeling van Long Covid nu zo traag op gang. Het is belangrijk om te beseffen dat er, onder meer door het gebrek aan onderzoek en aandacht voor PAIS in de afgelopen decennia, een enorme inhaalslag nodig is. Long Covid zal niet het laatste Post Acute Infectieuze Syndroom zijn dat onze samenleving treft. Door PAIS nu eindelijk echt te erkennen en serieus te nemen, zorgen we dat we goed voorbereid zijn op de toekomst en wordt er ook recht gedaan aan het verleden.
- 2. Langdurige en structurele financiering voor biomedisch onderzoek**
Wij vragen om structurele, langdurige financiering voor onderzoek naar PAIS. De huidige projectmatige financiering, bijvoorbeeld voor Long Covid-onderzoek, loopt in 2026 af. Het is noodzakelijk dat dit wordt omgezet in een stabiel investeringsprogramma dat oorzaken en behandelingen van alle vormen van PAIS onderzoekt, inclusief klinische trials. Alleen zo kan de ziektelast van patiënten daadwerkelijk worden verminderd en kan perspectief op herstel worden geboden.
- 3. Passende zorg en behandeling**
PAIS-patiënten ontvangen vaak geen (passende) zorg, omdat goede zorgpaden

#NIETHERSTELD

ontbreken en veel zorgprofessionals onvoldoende kennis hebben over de ziektebeelden. Onjuiste verwijzingen naar therapieën zoals Graded Exercise Therapy en cognitieve gedragstherapie maken patiënten soms juist zieker. Wij pleiten daarom voor een doorstart van de in 2024 opgezette expertisecentra met een aanscherping van de behandelingsmogelijkheden en aanpak (o.a. gebaseerd op internationale klinische en wetenschappelijke ervaringen) en een uitbreiding van de capaciteit: zo kunnen alle PAIS-patiënten de juiste diagnostiek en specialistische en veilige zorg krijgen, kunnen ziektes worden gemonitord en kan kennis worden gedeeld met het bredere zorgveld. Er moet hierbij speciale aandacht zijn voor kinderen en de groep ernstig zieken patiënten die hun huis niet kunnen verlaten. Bovendien moeten behandelrichtlijnen en protocollen van verschillende zorgprofessionals aansluiten bij de meest actuele wetenschappelijke inzichten en regelmatig worden geüpdatet.

4. **Samenhangend beleid voor de gehele PAIS-groep**


Tot nu toe worden de verschillende ziekten die onder PAIS vallen los van elkaar benaderd. Toch zijn er duidelijke overeenkomsten in oorzaken, symptomen en de problematische manier waarop patiënten worden behandeld door zowel de gezondheidszorg als overheidsinstanties zoals het UWV. Wij vragen om een samenhangend, overkoepelend beleid dat recht doet aan alle PAIS-patiënten en structurele oplossingen biedt voor erkenning, zorg en ondersteuning.

Het landelijke PAIS-protest op 30 november jl. (hetpaisprotest.nl) met duizenden deelnemers op het Malieveld en online, liet zien hoe groot deze groep is en hoe dringend erkenning en actie nodig zijn. Mensen die vaak onzichtbaar zijn, lieten hun stem horen. Dit protest was wat ons betreft een broodnodig begin van een duurzame beweging voor structurele oplossingen en inclusie van PAIS-patiënten.

Wij roepen u op om bij de formatie een duidelijk signaal af te geven: de overheid ziet deze patiënten, erkent hun lijden en maakt werk van structureel beleid en zorg. Onze wens is dat een nieuw regeerakkoord deze onzichtbare groep, die nu vaak in stilte lijdt, zichtbaarder maakt en hoop geeft op toekomstperspectief.

Mocht u vragen hebben, dan lichten wij de bovenstaande brief graag nader toe. Graag gaan wij met u in gesprek over hoe Nederland een land kan zijn waarin iedereen zichtbaar is en de juiste zorg krijgt, ongeacht de duur of ingrijpendheid van iemands ziekte.

Met vriendelijke groet,
namens actiegroep #NietHersteld



Guus Liebrand

#NIETHERSTELD

Kerstboodschap van de AP aan de informateur

Geachte mevrouw Letschert,

In deze bijzondere tijd van het jaar wil de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) u graag de beste wensen overbrengen. Aan het einde van het jaar nemen we de tijd voor reflectie en bezinning. Graag geven we u enkele van onze gedachten mee.

Het valt ons op dat het in de formatie tot nu toe nog nauwelijks gaat over digitalisering. Wij drukken u en de formerende partijen op het hart om vraagstukken rondom digitalisering wél een plek te geven in het vervolg van de formatie. Als deze niet genoeg aandacht krijgen, dan worden kansen niet goed benut en bestaat het risico dat mensen niet de bescherming krijgen waar ze recht op hebben.

Wij zien vier voorwaarden voor een eerlijk, veilig en open digitaal Nederland:

1. **Het tegengaan van massasurveillance.** Dat kan onder andere door te zorgen voor een juiste balans tussen veiligheid en de bescherming van persoonsgegevens, bijvoorbeeld met voldoende waarborgen in wetgeving die gericht is op politie en justitie (Wpg en Wjsg).
2. **Veilige, verantwoorde en waardengedreven ontwikkeling en implementatie van AI.** Bijvoorbeeld door betekenisvolle menselijke tussenkomst en heldere standaarden centraal te zetten bij AI-systemen in beleid.

202600105

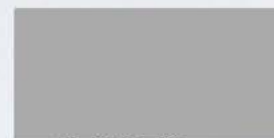
December 2025

3. **Vertrouwen in Europese digitale infrastructuur en diensten.** Dat kan door afhankelijkheid van buitenlandse technologie te verminderen. En door in te zetten op Europese cloudinitiatieven. Hiermee wordt Nederland niet alleen onafhankelijker en onze digitale wereld veiliger, maar bevorderen we ook onze economie.
4. **Hulp voor mensen, (overheids)organisaties en bedrijven om de AVG te begrijpen en gedrag dat daarmee in lijn is te bevorderen.** Privacywetgeving kan soepeler worden gemaakt en dat kan zonder inbreuk te doen op mensenrechten.

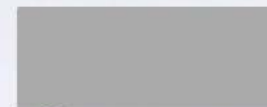
Wij hopen dat u de ruimte vindt om op deze punten te reflecteren tijdens de feestdagen.

De AP wenst u een fijne kerst toe, en alle inspiratie en wijsheid om in 2026 uw belangrijke opdracht tot een succesvol einde te brengen. We hopen op een akkoord waarin mensen centraal staan en een hoog beschermingsniveau in onze digitale wereld geborgd is.

Hoogachtend,
Autoriteit Persoonsgegevens



Aleid Wolfsen
voorzitter



Monique Verdier
vicevoorzitter



Katja Mur
bestuurslid

2026



AUTORITEIT
PERSOONSGEGEVENS

PostNL
Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

Postbus 93374, 2509 AJ Den Haag

Aan de informateur mw. Rianne Letschert
De tweede Kamer
t.a.v. Bureau Wordvoering Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

R07CC - #X830X0X#00#0000#



Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Autoriteit persoonsgegevens
T.a.v. mevrouw A. Wolfsen
Postbus 93374
2509 AJ DEN HAAG

Kenmerk: 202600110

Den Haag, 7 januari 2026

Geachte mevrouw Wolfsen,


Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik verricht mijn werkzaamheden op basis van een door de Tweede Kamer geformuleerde opdracht en de daarvoor gestelde termijn. Dat maakt dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Ik vraag hiervoor uw begrip.

Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

Wellicht ten overvloede, zoals op de website (www.kabinetsformatie2025) staat vermeld, worden alle brieven aan de informateur openbaar gemaakt.

Hoogachtend,



Rianne Letschert
Informateur